

Vlaams
Parlement

ingediend op **284** (2014-2015) – Nr. 2
23 juli 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door Martine Fournier

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Güler Turan, John Crombez en Bart Van Malderen

**betreffende faillissementspreventie
en een tweede kans voor ondernemers**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Axel Ronse.

Vaste leden:

de heren Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Jos Lantmeeters, mevrouw Grete Remen,
de heer Axel Ronse, mevrouw Sabine Vermeulen;
de heer Robrecht Bothuyne, de dames Sonja Claes, Martine Fournier, de heer Peter Van Rompuy;
de heer Willem-Frederik Schiltz, mevrouw Emmily Talpe;
mevrouw Yasmine Kherbache, de heer Bart Van Malderen;
de heer Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

de heer Jan Hofkens, mevrouw Lieve Maes, de heer Lorin Parys, mevrouw Miranda Van Eetvelde,
de heren Paul Van Miert, Peter Wouters;
mevrouw An Christiaens, de heer Jenne De Potter, mevrouw Kathleen Helsen,
de heer Koen Van den Heuvel;
de heer Lionel Bajart, mevrouw Martine Taelman;
de heer Rob Beenders, mevrouw Güler Turan;
de heer Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

284 (2014-2015) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

396 (2014-2015) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

404 (2014-2015) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. Inleiding	4
1.2. Europese aanbevelingen en krachtlijnen van de nota	5
1.3. Preventie	5
1.4. Transitieprocedure	7
1.5. Faillissementsprocedure	8
1.6. Herstart en tweede kans	9
1.7. Conclusies	10
2. Bespreking	10
Gebruikte afkortingen	13

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid besprak op 11 juni 2015 de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Güler Turan, John Crombez en Bart Van Malderen betreffende faillissementspreventie en een tweede kans voor ondernemers.

De commissie besprak op 9 juli 2015 het daaruit voortvloeiende voorstel van resolutie van Güler Turan en Bart Van Malderen betreffende faillissementspreventie en een tweede kans voor ondernemers (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 396/1) en het voorstel van resolutie van Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Martine Fournier en Jos Lantmeeters betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 404/1). Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 404/2.

1. Toelichting

1.1. Inleiding

Güler Turan licht de conceptnota toe. In 2013 gingen in totaal 11.740 ondernemingen failliet in België, waarvan 5740 in Vlaanderen. In 2014 daalden de aantallen licht, respectievelijk tot 10.736 en 5285. Het aantal banen dat verloren ging als gevolg van een faillissement steeg van 25.688 in 2012 tot 26.582 in 2013. Elk faillissement heeft grote individuele gevolgen – zowel financieel als emotioneel – maar heeft daarnaast ook een zeer grote maatschappelijke impact. Het is eenvoudig: hoe meer faillissementen, hoe minder jobs. Vlaanderen heeft er dus alle belang bij om zoveel mogelijk faillissementen te vermijden, maar ook om een tweede kans voor eerlijke gefailleerden te faciliteren.

Stap één is dus voorkomen dat ondernemingen failliet gaan met een doortastend preventief bedrijfsbeleid. Recent onderzoek toont aan dat zowat de helft van de Vlaamse kleine of middelgrote ondernemingen de materiële en financiële risico's van ondernemen niet goed inschat, en daardoor alleen al slecht van start gaat. De overheid moet niet alleen ondersteuning aan ondernemers garanderen, ze moet ook proactief ingrijpen. Samen met de ondernemers moet ze bedrijven en sectoren voortdurend screenen. Zijn hun bedrijfsactiviteiten voldoende duurzaam? Is hun lokale tewerkstelling voldoende verankerd? Bij expliciet negatieve verwachtingen moet dan tijdig met alle betrokkenen een transitieplan worden opgemaakt. Zo kunnen de ondernemingen en sectoren tijdig innoveren en hun werknemers op tijd omscholen.

Maar de realiteit is ook dat bedrijven hun financiële toestand niet altijd zelf onder controle hebben. Ze zijn vaak het slachtoffer van het betalingsgedrag van hun klanten of leveranciers. Steeds meer kmo's worden verpletterd door een betalingssneeuwbal, die vaak begint bij de grootste bedrijven, die de betalingsvoorwaarden naar hun hand zetten om winsten veilig te stellen en zo de druk op kleinere bedrijven op oneerlijke wijze opvoeren, tot ze failliet gaan.

Loopt het mis, dan moet er volgens mevrouw Turan voor worden gezorgd dat de faillissementsprocedure zo snel mogelijk kan worden afgesloten en dat er een echte tweede kans, met een effectieve herstart, aan de gefailleerden wordt aangereikt. Onderzoek toont volgens het lid aan dat bedrijven van herstartende ondernemers sneller groeien en meer jobs creëren. Een faillissement op zich kan worden beschouwd als een vorm van preventie, want gefailleerden hebben heel wat ervaring opgedaan. Net daarom kan de overheid het zich niet permitteren om ondernemers na één mislukt avontuur af te schrijven.

Henry Ford is meerdere malen failliet gegaan. Disney World was er zonder tweede kans niet geweest. Ook Donald Trump, Richard Branson en Bill Gates

hadden niet van de eerste keer succes. De Vlaamse attitude 'eens failliet, voor altijd afgedaan' noemt het lid dan ook scheefgetrokken. Tegen die negatieve perceptie wil ze zich verzetten.

1.2. Europese aanbevelingen en krachtlijnen van de nota

Sinds 2000 volgen de initiatieven van de Europese Commissie inzake faillissementspreventie en tweedekansondernemerschap elkaar steeds sneller op. De vele standpunten en rapporten die daarover bestaan, heeft ze als bijlage bij de conceptnota toegevoegd. Daaruit blijkt een duidelijke evolutie naar sneller preventief optreden, sneller reageren en een tweede start mogelijk maken.

De nieuwe aanpak die Europa voorstelt, vertrekt van de idee dat herstructurering en rationalisatie vaak betere economische resultaten opleveren dan liquidatie. Het bedrijf kan wordt voortgezet en jobs kunnen behouden blijven. Vele faillissementen kunnen worden voorkomen door problemen tijdig te detecteren en in te grijpen. Blijkt echter dat men frauduleus of te kwader trouw is, of dat een bedrijf niet meer te redden is en een faillissement onvermijdelijk is, dan moet de liquidatieprocedure zo snel mogelijk worden opgestart en beëindigd. Een zieke onderneming die nog lang blijft doorgaan, is een gevaar voor andere bedrijven. Dat maakt ook voor de ondernemer zelf een tweede kans onmogelijk.

Mevrouw Turan overloopt de krachtlijnen van de conceptnota, die gebaseerd zijn op de Europese aanbevelingen. Zij behandelt achtereenvolgens de preventie, de transitieprocedures (buitengerechtelijke reorganisatie, hybride procedures en gerechtelijke reorganisatie), de faillissementsprocedure en de tweede kans.

Een strikte verdeling van de Europese aanbevelingen over het federale en het gewestelijke niveau is niet eenvoudig, maar ruwweg kan worden gesteld dat de federale overheid maatregelen kan nemen met betrekking tot juridische procedures zoals die inzake insolventie, faillissement, herstructurering, collectieve schuldenregeling, schuldkwijting en verschoonbaarheid. De gewesten kunnen vooral maatregelen nemen inzake preventie, het bevorderen van een tweede kans voor gefailleerden, de stimulering van financiering en het tegengaan van stigmatisering.

Aparte actieplannen voor de gewesten en het federaal niveau kunnen leiden tot een overdaad aan maatregelen die niet krachtadig genoeg zijn. Inmiddels heeft de Federale Regering al wel een kmo-plan voor de aanpak van faillissementen klaar, zodat het zaak is dat het Vlaamse Gewest zijn plan daarop laat aansluiten.

1.3. Preventie

Wat preventie betreft, zet het Vlaamse beleid momenteel sterk in op starters. Dat is terecht, want terwijl één Belg op de drie zichzelf een eigen zaak ziet opstarten, werkt momenteel slechts 5 percent als zelfstandige. De kloof tussen het ondernemingspotentieel en het daadwerkelijk ondernemerschap is dus groot (27 percent). Volgens mevrouw Turan gaat geheel onterecht veel minder aandacht naar de uitstroom, dus naar ondernemers in moeilijkheden, gefailleerden en herstarters. Ook daar ligt nog heel wat onontgonnen ondernemingspotentieel. Het rechte trekken van dat onevenwicht kan heel wat baten opleveren in de vorm van bedrijfs- en jobcreatie en tegelijkertijd de samenleving ook van heel wat kosten vrijwaren.

Een goede start van de aspirant-ondernemer is onontbeerlijk om economische moeilijkheden of een faillissement te vermijden. Degelijke faillissementspreventie begint echter al voor de opstart van een bedrijf. Opdat ondernemers met voldoende kennis van zaken aan hun project beginnen, zet Vlaanderen sterk in

op de ondersteuning van starters. Voor die ondersteuning biedt het Agentschap Ondernemen, samen met heel wat partners en erkende dienstverleners, coaching- en adviestrajecten aan waar aspirant-ondernemers naargelang hun noden aan kunnen deelnemen.

Een ander instrument voor een goede start is het 'attest Basiskennis Bedrijfsbeheer', dat samen met de toegang tot het beroep in de zesde staatshervorming een Vlaamse bevoegdheid werd. Vlaanderen kan de erkenning van voldoende kennis van het bedrijfsbeheer nu zelf organiseren. Een gebrek aan basiskennis wordt immers vaak vermeld door mensen uit het veld als een belangrijk probleem bij vele starters. Vlaams minister van Economie Muyters en zijn administratie zijn dit aan het bestuderen en mevrouw Turan wacht dan ook vol ongeduld op de voorstellen. De Vlaamse Regering studeert echter al meer dan een jaar en het is nu tijd om tot actie over te gaan. De bestaande initiatieven voor starters en de mogelijkheden in geval ze moeilijkheden ondervinden, moeten ook beter worden bekendgemaakt. Het lid dringt erop aan dat deze informatie over het preventieve bedrijfsbeleid wordt opgenomen in de basiskennis bedrijfsbeheer.

Een systeem van vroegtijdige detectie is cruciaal om te voorkomen dat ondernemers in moeilijkheden geraken. In zijn beleidsnota erkent minister Muyters "de nood aan een beleid gericht op ondersteuning van bedrijven die in moeilijkheden dreigen te komen". De minister wil "armoede bij zelfstandige ondernemers tegengaan en zorgen voor opvang en begeleiding van gefailleerden" (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 144/1). Meer woorden besteedt hij in zijn nota echter niet aan dit aspect. In het licht van het hoge aantal faillissementen is er nochtans veel werk op dit vlak, meent mevrouw Turan.

In de federale wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen is een detectiesysteem ingebouwd. Het lid vermeldt de WCO omdat de ondernemer in moeilijkheden geen boodschap heeft aan de bevoegdheidsverdeling. De Rechtbank van Koophandel beschikt over allerlei gegevens waarmee ondernemingen in moeilijkheden kunnen worden opgespoord. Een signaal is het niet neerleggen van de jaarrekening. Als blijkt dat er betalingsmoeilijkheden zijn, kan de rechtbank overgaan tot een handelsonderzoek, waarin wordt gekeken naar de toestand van de schuldenaren in moeilijkheden om de continuïteit van de onderneming te bewerkstelligen. Het instrument is vandaag nog te weinig gericht op het voorkomen van problemen en eerder op het voorkomen van een faillissement. De vraag rijst of het in die fase al niet te laat is en of de preventie niet meer proactief van aard moet zijn.

De indieners van de conceptnota pleiten voor een veel efficiëntere en meer proactieve gegevensuitwisseling om bedrijven in moeilijkheden op te sporen. De federale wet houdende oprichting en organisatie van een federale dienstenintegrator regelt hoe gegevensuitwisseling tussen overheden en bepaalde overheidsinstanties kan gebeuren. Er moet grondig worden bekeken of deze uitwisseling niet kan worden uitgebreid naar andere erkende organisaties die de ondernemingen kunnen helpen.

Bovendien kan de vraag worden gesteld of de kamer voor handelsonderzoek niet buiten de Rechtbank van Koophandel kan worden georganiseerd. Daardoor zou ze niet meer afhankelijk zijn van het arrondissement en zou de uitvoerende macht zich bezighouden met het handelsonderzoek. Een mogelijk faillissement staat dan volledig los van het onderzoek.

Deze discussie moet op federaal niveau worden gevoerd, erkent mevrouw Turan, maar dat verhindert niet dat de instanties die daar in de praktijk mee bezig zijn in Vlaanderen een bijdrage kunnen leveren. Een organisatie als Dyzo heeft

experts die met hun twee voeten in de praktijk staan, de onderneming snel kunnen bezoeken, de ondernemer rechtstreeks kunnen aanspreken op sterktes en zwaktes en snel praktische adviezen kunnen verlenen. Het betrekken van dergelijke organisaties in de WCO kan ook drempelverlagend werken. Uiteraard kan ook het Agentschap Ondernemen daar een belangrijke rol in spelen. De dienstverlening van Dyzo moet dan wel zowel inhoudelijk als geografisch dekkend zijn, wat vandaag nog niet het geval is.

De wijzigingen aan de WCO in 2013 geven bovendien mogelijkheden aan de zogenaamde cijferberoepen. Maar die zijn, net zoals andere maatregelen die de vorige Federale Regering in dit verband heeft genomen, nog niet goed doorgedrongen bij de ondernemers. Vlaanderen kan een rol spelen in de bekendmaking ervan.

Het huidige preventieve bedrijfsbeleid, ingevoerd door voormalig Vlaams minister Kris Peeters, wordt wat opvolging en begeleiding betreft uitgevoerd door het Agentschap Ondernemen. Het richt zich op "ondernemingen met potentieel maar met een continuïteitsdreiging" met twintig tot honderd werknemers. Bij de uitwerking van het preventief bedrijfsbeleid wordt het agentschap bijgestaan door het paritair samengestelde Comité Preventief Bedrijfsbeleid. De essentie is dat er een actieplan is om te verhinderen dat bedrijven in moeilijkheden geraken. Het bestaat uit vier stappen: het planmatig sensibiliseren van ondernemingen, het aanreiken van (hulpmiddelen voor) een diagnose, het aanbieden van een vervolgtraject en het opzetten en implementeren van een doorstartplan.

Uit het jaarverslag van het Agentschap Ondernemen blijkt dat in 2013 31 bedrijven zich aanmeldden bij het agentschap, waarvan er 8 een doorstartplan lieten opmaken. In 2012 waren dat er respectievelijk 21 en 5. Deze cijfers staan in schril contrast met de 5740 faillissementen die Vlaanderen in 2013 te slikken kreeg. Het is evident dat in de huidige economische omstandigheden de behoefte aan expertise en advies inzake continuïteit groot is. Zo zou bijna een derde van de Vlaamse ondernemingen nood hebben aan faillissementspreventie. Er is dan ook een enorm onontgonnen potentieel voor preventief bedrijfsbeleid, concludeert mevrouw Turan. De toeleiding is zeker nog niet wat zij moet zijn.

Hoewel het concept op zich niet slecht was, besliste minister Muyters toch om het CPB op te doeken. Volgens het lid had de minister er beter aan gedaan na te gaan waarom de toeleiding niet functioneerde.

Voor mevrouw Turan mag de doelgroep niet beperkt blijven tot ondernemingen met 20 tot 100 werknemers, maar moet hij worden uitgebreid naar kleine ondernemingen en eenmanszaken. Ook voor kleine zaken is het vandaag moeilijk overleven en ook zij zouden advies en begeleiding kunnen gebruiken.

1.4. Transitieprocedure

Mevrouw Turan bespreekt vervolgens de transitieprocedure. Wanneer wordt vastgesteld dat een onderneming dermate in de problemen zit dat een doorstart via preventief bedrijfsbeleid en andere ondersteuning niet langer mogelijk is en er meer verregaande maatregelen nodig zijn om vrijstelling voor bepaalde sociale bijdragen en/of opschorting van betalingen te bekomen, komt men in het wettelijke kader van de WCO. Wanneer een dergelijke procedure wordt opgestart voor een onderneming is het de bedoeling om ze te begeleiden naar een doorstart of overname. In de praktijk blijkt de procedure echter vaak uit te monden in een faillissement, wat duidelijk niet het doel van de wet was.

De wet biedt ondernemers in moeilijkheden verschillende mogelijkheden om een oplossing te zoeken voor hun problemen, waarvan men de details in de

conceptnota vindt. De Federale Regering heeft in 2013 een aantal tekortkomingen verholpen, maar een grondige evaluatie en herziening, in combinatie met de wetgeving inzake faillissementen, is volgens de indieners van de conceptnota nodig. Ze pleiten ervoor om organisaties die vandaag bedrijven in moeilijkheden begeleiden, zoals Dyzo, op te nemen in deze procedure, zodat regelingen buiten de rechtbank mogelijk worden. Vlaanderen moet bekijken wat het daartoe kan bijdragen.

1.5. Faillissementsprocedure

De Europese expertgroep heeft een zeer duidelijke visie op de faillissementsprocedure. De hele procedure moet binnen het jaar, en maximaal binnen de drie jaar, volledig worden doorlopen en afgehandeld, wat in België en Vlaanderen nog zeker niet het geval is. De gefailleerde die te goeder trouw en niet-frauduleus is, moet snel worden onderscheiden van de frauduleuze groep. Dit helpt ook om het stigma rond faillissement tegen te gaan en bevordert een eventuele herstart.

Om te beginnen is een betere afstemming tussen curator, gefailleerde, rechter en andere intermediären nodig. Er zijn curatoren die grondig te werk gaan en de gefailleerde verschillende mogelijkheden geven om te kijken of er geen doorstart of overname mogelijk is en het maximum uit het faillissement halen, maar er zijn er ook die de gefailleerde maar een keer zien. Zonder de laatste aanpassing van de Faillissementswet moest de gefailleerde wachten op het afsluiten van het faillissement, wat tot drie of meer jaar kon duren, met een schuldenlast en veel vragen over de afwikkeling, en zonder voldoende gehoord te worden door de curator. Ook hier kunnen organisaties zoals Dyzo en schHulp een rol spelen.

Hoe langer de verschoonbaarheid uitblijft, hoe langer het duurt voor men opnieuw kan starten. Meer dan tienduizend gefailleerden worden thans jaren gegijzeld in een procedure. Het is strikt genomen niet vereist dat men verschoonbaar is verklaard om opnieuw als zelfstandige te starten, maar de negatieve perceptie, de aanslepende schulden en de ongeloofwaardigheid voor de banken maken een snelle verschoonbaarheid noodzakelijk. Sinds de wijziging in 2013 mag men de verschoonbaarheid reeds zes maanden na de uitspraak van het faillissement aanvragen en hoeft men niet langer te wachten tot de afsluiting. Dat biedt de individuele gefailleerde inderdaad een kans. Maar er wordt te weinig van deze mogelijkheid gebruikgemaakt, waardoor een potentieel aan ondernemers wordt gemist. Daarom roept mevrouw Turan de Vlaamse Regering op de bekendmaking ervan mee te ondersteunen.

Het volgende punt is de faillissementsverzekering en het overbruggingsrecht. Indien de stopzetting veroorzaakt is door een faillissement, collectieve schuldenregeling, natuurramp, brand of vernieling of een beroepsallergie, kan de ondernemer gedurende maximaal twaalf maanden een uitkering ontvangen en behoudt hij gedurende vier kwartalen de rechten op gezinsbijslag en geneeskundige verzorging. Uit cijfers blijkt echter dat slechts een op twaalf gefailleerden een faillissementsverzekering heeft aangevraagd. De toegang is een administratief kluwen en bij veel ondernemers is deze goede federale maatregel onbekend. Het is belangrijk hen hierover te informeren. Vlaanderen kan sensibiliseren omtrent deze rechten, maar ook de curator speelt hierbij een belangrijke rol.

Vervolgens wijst mevrouw Turan op een hiaat in de verzekering voor gewaarborgd wonen. Wie een hypothecaire lening afsluit voor het kopen, bouwen of verbouwen van een woning, kan zich met de verzekering gewaarborgd wonen kosteloos verzekeren tegen inkomensverlies door plotse werkloosheid of arbeidsongeschiktheid. Zo helpt de Vlaamse overheid een werknemer zijn lening af te betalen als hij of zij een tijdlang niet kan werken. Zelfstandigen kunnen van deze maatregel enkel gebruikmaken in geval van arbeidsongeschiktheid en niet

bij gedwongen stopzetting. Deze ongelijkheid is volgens het lid een vergetelheid. Een kleine aanpassing van het decreet volstaat om veel mensen uit de nood te helpen.

1.6. Herstart en tweede kans

De laatste fase – na de fases van preventie, transitie en faillissement – is de herstart en tweede kans.

Het eerste wat moet gebeuren, is stigmatisering wegwerken. In 2011 voerde de Hogeschool Gent een grootschalig onderzoek uit naar de beeldvorming van Vlamingen rond gefailleerden en de thematiek van herstarters. Daaruit bleek dat drie vierde van de Vlamingen vindt dat vele zelfstandige ondernemers te gemakkelijk de schuld voor hun faillissement bij de economische crisis leggen. Iets minder dan een derde vindt dat er altijd een geurtje aan faillissementen hangt. Maar liefst 71 percent zegt steeds op zijn hoede te zijn voor ondernemers die failliet zijn gegaan en 63 percent wil zelfs niets te maken hebben met bedrijven in moeilijkheden. Dat zijn zeer stigmatiserende attitudes die duidelijk de negatieve perceptie rond gefailleerden in Vlaanderen aantonen.

Een succesvolle ondernemer oogst terecht heel wat maatschappelijke waardering. Een ondernemer die probeert maar faalt, wordt daarentegen al te gemakkelijk gewantrouwd, verguisd en bestempeld als fraudeur. Uit het bovenstaande onderzoek blijkt dat de Vlaming het aandeel frauduleuze faillissementen veel hoger inschat dan het in werkelijkheid is. Faillissement door fraude of corruptie is immers wel degelijk de uitzondering. Onderzoek van de Europese Commissie legt dat cijfer vast op 4 à 6 percent. In Vlaanderen zou dat iets meer dan 10 percent zijn. Dat is een heel eind verwijderd van 30 percent, zoals de meeste Vlamingen denken. Vlaanderen heeft dus nog een lange weg te gaan om deze foutieve, negatieve perceptie weg te werken. Dat is een absolute vereiste voor het tegengaan van stigmatisering.

Herstarters hebben volgens mevrouw Turan geleerd uit hun fouten en zijn beter voorbereid op hun nieuwe start. Daardoor boeken ze ook veel betere resultaten. Belangrijke leereffecten zijn dat ze meer aandacht hebben voor de sectorkeuze en de keuze van de juridische structuur. Wat betreft de financiering zorgen ze voor voldoende eigen middelen. Ze starten klein, met minder personeel, en voeren een streng debiteurenbeheer. Herstarters kennen het belang van extern advies, netwerking en bijscholing. Ze kunnen tijdig problemen herkennen en indien nodig stopzetting overwegen om gevolgen te beperken.

Via onderwijs, sensibiliserings- en communicatiecampagnes kan de overheid stigmatisering tegengaan en faillissementen uit de taboesfeer halen. Tegelijk is een consequente, systematische en harde aanpak van frauduleuze gefailleerden onontbeerlijk vanuit rechtvaardigheidsoogpunt, maar ook om een eerlijk debat en een correcte beeldvorming mogelijk te maken.

Ondernemers in moeilijkheden en eerlijke gefailleerden mogen niet aan hun lot worden overgelaten, maar moeten een passende opleiding en begeleiding krijgen om te leren uit hun faillissement, naast psychologische begeleiding, coaching en toeleiding naar werk of een herstart. Dat wordt bevestigd door organisaties zoals schHulp en Dyzo.

Voorts roept de conceptnota op om de herstarter te financieren. Op de website van Dyzo worden voorbeelden aangehaald van banken die aan een gefailleerde zelfs weigeren om een zichtrekening te openen, hoewel ze daar wettelijk toe verplicht zijn, laat staan dat ze een nieuw project zouden financieren. Het lid vraagt te bekijken hoe de bestaande Vlaamse initiatieven ter ondersteuning van

de financiering van ondernemers kunnen worden benut voor de herstarters. Ze vraagt de minister ook deze problematiek mee te nemen naar het high-leveloverleg met de banken.

Veel kredietmogelijkheden zijn ook te onbekend bij het brede publiek en de herstarters. Mevrouw Turan wijst in het bijzonder op het kmo-plan dat federaal minister van kmo's en Zelfstandigen Sabine Laruelle in 2008 lanceerde, met daarin een traject voor gefailleerden met een aantal uren verplichte begeleiding. Na succesvolle afronding kon dat traject worden gevolgd door een kredietaanvraag bij het Participatiefonds. Helaas werd het na de staatshervorming stopgezet, maar er kan uit het proefproject worden geleerd.

1.7. Conclusies

In vergelijking met de rest van Europa, haalt Vlaanderen lage cijfers inzake ondernemerschap en ondernemerszin. Die relatief slechte cijfers kunnen worden verklaard door een ondoeltreffend beleid inzake faillissementspreventie, te lage herstartcijfers na faillissement en een wijdverspreide perceptie dat ondernemers die falen frauduleus zijn. Dat laatste is pertinent onjuist.

Na de bankencrisis was de Europese Commissie in meerdere rapporten erg duidelijk. De werkwijze om ondernemerszin te stimuleren en om voor een goede omgeving voor starters te zorgen, is erg belangrijk. De kans dat een ondernemer die degelijk kan herstarten na een faillissement, ook daadwerkelijk slaagt, is hoger dan die van een starter.

De rol van kmo's in de toekomstige ontwikkeling van Vlaanderen maakt een kader noodzakelijk om de ondernemer te beschermen, te begeleiden en te ondersteunen in problematische situaties.

Mevrouw Turan herhaalt dat gefailleerden geen boodschap hebben aan het onderscheid tussen Vlaamse en federale bevoegdheden. De conceptnota is gebaseerd op aanbevelingen van Europa en opgevat als een totaalconcept.

Het lid betreurt dat Vlaanderen nog geen totaalplan opstelde voor deze problematiek, in tegenstelling tot UNIZO, dat eind mei 2015 zelf met een plan kwam. Dat plan stemt volgens mevrouw Turan in grote lijnen overeen met de conceptnota.

Ook het NSZ en het Graydon-rapport vragen om een dergelijk aanpak. Mevrouw Turan kondigt tot slot een voorstel van resolutie op basis van de conceptnota aan (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 396/1).

2. Bespreking

Axel Ronse feliciteert mevrouw Turan met de zeer degelijke conceptnota. De nota bevat zinvolle, maar ook minder zinvolle voorstellen.

De heer Ronse wijst op de wel vaker opduikende paradox dat men falen uit de taboesfeer wil halen en de angst om te falen wil wegnemen, maar tegelijk van de overheid een preventiebeleid verwacht. Hij citeert Woody Allen: "If you're not failing every now and again, it's a sign you're not doing anything very innovative.". Voor het lid moet het beleid inzake ondernemers in moeilijkheden uiteindelijk gericht zijn op de continuïteit van de ondernemer en niet die van de onderneming. Als ondernemingen het moeilijk hebben, betekent dit dat er andere ondernemingen zijn die het beter doen, bijvoorbeeld door slimmer op trends in te spelen of efficiënter hun middelen te beheren. Die laatste krijgen het dan weer moeilijker als de overheid de eerste groep op een hoger niveau tracht te krijgen.

De conceptnota lijkt aan deze fundamentele keuze voorbij te gaan. Zijn de indieners het eens met die stelling?

Verder vindt de heer Ronse dat de conceptnota selectief is in het opnemen van federale thema's inzake faillissementspreventie. De nota bevat bijvoorbeeld geen verwijzing naar een leefbaar fiscaal systeem voor ondernemers, of naar een klimaat waarin ze de middelen kunnen verkrijgen die ze nodig hebben. De fractieleider van de sp.a pleitte onlangs wel voor een meerwaardebelasting op aandelen, terwijl equity net de manier is voor startende ondernemers om middelen te vergaren. Dergelijke belasting zou ook de rol van de banken vergroten in het vervullen van de behoefte aan financiering van ondernemingen.

Het is inderdaad een goede zaak dat de artikelen 8 en 11 van WCO, zodra de uitvoering bij koninklijk besluit is geregeld, Vlaanderen de mogelijkheid zullen bieden om organisaties aan te wijzen waarvoor de informatie van de kamers voor handelonderzoek wordt ontsloten. Dat kunnen organisaties zoals Dyzo en UNIZO zijn. Het is evenzeer correct dat herstarters grotere overlevingskansen hebben en dat cijfers die vaststelling ondersteunen. Dat is voor de heer Ronse een reden om te focussen op de continuïteit van de ondernemer en minder op het proces van het falen van de onderneming.

Ook op het niveau van de instroom zijn er relevante elementen aangehaald. Dat een serieuze denkoefening nodig is over het attest bedrijfsbeheer en de Vestigingswet, die in de zesde staatshervorming wordt overgedragen, wordt door de N-VA-fractie bijgetreden. Dit is ook in het regeerakkoord opgenomen. De spreker wijst wel op het moeilijke evenwicht tussen flexibiliteit voor starters en het streven naar kwaliteit van de instroom. Het streven naar kwaliteit kan immers administratieve verplichtingen meebrengen.

De conceptnota is een verdienstelijke poging om de relevante punten voor de problematiek op te lijsten. De rode draad zou echter de continuïteit van de ondernemer moeten zijn. Een andere vraag is of het aan de overheid is om in te grijpen in verdienmodellen. De heer Ronse kondigt aan dat de meerderheidsfracties een voorstel van resolutie zullen indienen betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 404/1). Die zal zeker een aantal aanbevelingen bevatten die aansluiten bij de conceptnota.

Robrecht Bothuyne dankt mevrouw Turan voor de lijvige en doorwrochte conceptnota. Het lid beaamt dat ondernemers in moeilijkheden geen boodschap hebben aan de bevoegdheidsverdeling tussen de Vlaamse en federale overheid. Wat de Vlaamse bevoegdheden betreft, worden er belangrijke instrumenten als het Participatiefonds en de vestigingswetgeving overgedragen. Ook het attest Bedrijfsbeheer is een belangrijk element.

In de vorige legislatuur zijn al belangrijke stappen gezet in de uitbouw van het instrumentarium, zoals de fusie van Tussenstap en Efrem in Dyzo. De uitbouw van die dienstverlening is voor de CD&V-fractie belangrijk. Ondernemers moeten inderdaad kunnen falen en opnieuw starten, er zijn genoeg voorbeelden van succesvolle ondernemers die in eerste instantie hebben gefaald. Een goede begeleiding is noodzakelijk om een nieuw succes mogelijk te maken. Op zijn beurt verwijst de heer Bothuyne naar het voorstel van resolutie dat de meerderheidsfracties zullen indienen.

Bart Van Malderen laat opmerken dat de conceptnota er is gekomen omdat concrete maatregelen van de regering en de meerderheid uitblijven.

Het lid dringt erop aan dat de fiscale voorstellen van zijn partij juist worden voorgesteld. De sp.a gaat voor een dubbele tax shift: een significante daling van de lasten op arbeid, die ten goede komt van de ondernemers en die wordt gefinancierd door belasting van de meerwaarde die wordt gehaald uit de verkoop of liquidatie van een vennootschap zonder dat die middelen opnieuw worden geïnvesteerd. Dat laatste is een belangrijke voorwaarde. Ook de ontwikkelingsmechanismen die thans door multinationals worden gebruikt, zouden worden aangepakt om de lasten voor kmo's te verlagen. Die twee maatregelen samen zouden zuurstof voor zowel werkenden als kmo's kunnen genereren.

Güler Turan bedankt voor de appreciatie voor de conceptnota. Het lid erkent dat het luik fiscaliteit er niet in zit, maar verder hebben de indieners getracht zo volledig mogelijk te zijn. Ze staan ook open voor aanvullingen. Verder verzekert ze dat de continuïteit van de ondernemer wel degelijk de doelstelling is van de conceptnota. De nota pleit er juist voor de ondernemer niet op te geven na een mislukking van een onderneming. De gevolgen voor de ondernemer zijn niet alleen financieel, maar kunnen ook persoonlijk en emotioneel erg zwaar zijn. Maar ook de onderneming moet worden gestimuleerd in haar continuïteit want zij is een rechtspersoonlijkheid met rechten en plichten ten aanzien van andere bedrijven en werknemers. De ongezonde ondernemingen moeten er echter zo snel mogelijk uit, als een doorstart niet lukt.

Het lid waardeert ook dat de andere leden het argument van de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de Vlaamse Regering niet hebben gebruikt om de nota te bekritisieren. Ze vraagt wel dat bij de federale overheid wordt aangedrongen om werk te maken van de uitvoeringsbesluiten van de artikelen 8 en 11 van de WCO.

Tot slot verklaart mevrouw Turan zich bereid elk voorstel van de meerderheid te bekijken, want het is in elk geval nodig de regering tot actie aan te zetten. Niet alleen de ondernemers maar ook de betrokken organisaties vragen om maatregelen. De vier stappen – preventie, vlotte begeleiding bij problemen, snelle afhandeling van het faillissement, herstart en tweede kans waar mogelijk – kunnen de economie een boost geven. Nu is er een potentieel aan ondernemers dat niet wordt benut en waar, ten onrechte, zelfs op wordt neergekeken. Dat moet veranderen, meent het lid.

Axel Ronse herinnert eraan dat het wachten op de koninklijke besluiten in uitvoering van de WCO al in 2011 begon. Hij hoopt dat mevrouw Turan het voorstel van de meerderheid zal waarderen, maar wijst erop dat het debat ideologisch blijft: tot hoever wil en kan de overheid in het economisch speelveld ingrijpen?

Voorstellen van resolutie

Over de bespreking van de voorstellen van resolutie wordt verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 404/2.

Axel RONSE,
voorzitter

Martine FOURNIER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CPB	Comité Preventief Bedrijfsbeleid
Dyzo	vzw die ondernemers in moeilijkheden begeleidt (fusie tussen Tussenstap en Efrem)
kmo	kleine of middelgrote onderneming
NSZ	Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen
schHulp	vzw voor schuldhulpverlening voor handelaars en handelsvennootschappen
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
WCO	wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen